

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
№ 52-654-01-103
Дата 22. 08. 2026 г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПЕТДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДО

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА

52-то НАРОДНО СЪБРАНИЕ

УВАЖАЕМА Г-ЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1, т. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, внасяме проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, ведно с мотиви и предварителна оценка на въздействието към него.

Молим законопроектът да бъде представен за разглеждане и обсъждане по установения ред.

2026 г.

гр. София

ВНОСИТЕЛИ:

Заместител председател
Народното събрание
Томас Тонков
Александра Стойков
Анна Боданова
Мариан Милев
Стефан Димитров
Светлин Трифонов
Александра Сидели

Гуно Поуов
Досино Досинов

Уаз Пхеве

Нохови Улав

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект!

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
ЗАКОНА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

(обн., ДВ, бр. 79 от 2015 г.; изм., бр. 98 и 105 от 2016 г., бр. 58 и 99 от 2017 г., бр. 24, 92 и 108 от 2018 г., бр. 24, 42, 100 и 101 от 2019 г., бр. 17 и 82 от 2020 г., бр. 17, 34 и 102 от 2022 г., бр. 11 и 102 от 2023 г., бр. 23, 27 и 69 от 2024 г. и бр. 26 и 64 от 2025 г.)

§ 1. В чл. 5 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 се добавя нови т. 13 и т. 14:

„т. 13 развиване на медийна грамотност и критическо мислене;

т. 14 развиване на умения за работа със съвременни технологии и изкуствен интелект.“

2. Създават се ал. 2, 3, 4, 5, 6, 7:

“(2) Държавата гарантира постигането на целите по ал. 1 чрез осигуряване на равен достъп до качествено образование за всяко дете и всеки ученик.

(3) Равният достъп включва недискриминационни условия за прием и участие в системата на предучилищното и училищното образование, достъпна, безопасна и стимулираща физическа среда, подкрепяща човешка среда и институционална култура, приобщаващо образование според индивидуалните потребности на децата и учениците, както и мерки за образователна интеграция.

(4) Качественото образование е образование, което създава оптимални условия за здравословен начин на живот, личностно развитие и професионална квалификация според нуждите на съвременното общество.

(5) Благополучието на децата и учениците обхваща тяхното физическо и психическо състояние и се осигурява чрез пълноценно развитие на телесния, емоционалния, когнитивния и духовния им потенциал. Благополучието включва също съхраняването на етнокултурната идентичност на децата и учениците.

(6) Компетентностите са съвкупност от знания, умения и нагласи, формиращи комплексни образователни цели в съответствие с потребностите на съвременното общество. Те се групират и конкретизират в рамки според вида образование – предучилищно или училищно, както и според видовете училищна подготовка – общообразователна, профилирана, специализирана или професионална.

(7) Държавата следва стратегия за цифровизация и използване на изкуствен интелект в областта на образованието за постигане на равен достъп до качествено образование. Този стратегия цели развиването на информационна екосистема, която включва: цифрово компетентни и технологично грамотни участници, цифрово съдържание, цифровизирани процеси, управление на образованието на базата на данни, цифрова инфраструктура, научни изследвания и иновации в областта на цифровите технологии.”

§ 2. Създава се раздел IIIа с нов член 6а както следва:

“Раздел IIIа

Ранно детско развитие

Чл.6а (1) Държавата провежда интегрирани политики за ранно детско развитие като основен национален приоритет, в най-добрия интерес на детето, чрез системата на предучилищното и училищното образование, в координация и взаимодействие със системите на здравеопазването и социалните услуги, както и чрез активно участие на родителите и местната общност.

(2) Общините решават самостоятелно въпросите от местно значение в областта на образованието, в т. ч. по отношение на регулирането на дейността на допълващите услуги за образование и грижа в ранна детска възраст и създават регистър на местата, предлагащи тези услуги.

(3) Ранното детско развитие обхваща физическото, познавателното, езиковото, духовно-нравственото, социалното, емоционалното и творческото развитие на всяко дете от раждането до навършване на задължителната възраст за училищно образование.

(4) Ранното детско развитие се осигурява чрез система от образование и грижи в ранна детска възраст, която гарантира равен достъп за всички деца и включва услуги за ранно учене и грижи за деца. Системата включва прилагане на мерки за преодоляване на неравенствата и обхващане на уязвими групи.”

§ 3. В чл. 7 ал. 2 се изменя както следва:

„Приобщаващото образование и образователната интеграция са неизменна част от правото на образование.“

§ 4. В чл.15 се създава нова т.4:

„т. 4 езикова подкрепа на децата и учениците съобразно техните потребности на всеки етап от тяхното развитие.“

§ 5. Чл.16 се изменя както следва:

„Чл. 16. (1) Децата и учениците, които не владеят български език в достатъчна степен, за да могат ефективно да развиват компетентностите, заложи в държавните образователни стандарти за предучилищно образование и за общообразователна подготовка, получават езикова подкрепа според техните потребности.

(2) Степента на владение на българския език се установява първоначално при постъпване на детето или ученика в системата на предучилищното и училищното образование и се проследява периодично при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за българския книжовен език, чрез прилагане на утвърдени от министъра на образованието и науката стандартизирани инструменти.

(3) Степента на владение на български език се установява задължително:

1. в началото на задължителното предучилищно образование, ежегодно през периода на неговото осъществяване, както и в неговия край;
2. при постъпването в първи клас на ученици, които не са били включени в предучилищно образование;

3. при постъпването в системата на училищното образование на ученици, които са завършили клас, етап или степен в друга образователна система.

(4) Езикова подкрепа включва:

1. обща подкрепа за личностно развитие чрез допълнителни модули или допълнително обучение по български език, както и чрез консултации по български език;

2. интеграционно обучение в индивидуална форма;

3. подготовителен езиков клас.

(5) Видът на езиковата подкрепа по ал. 4 се определя от детската градина или училището според потребностите на детето или ученика и степента на владенето му на български език. Основният принцип, според който се организира езиковата подкрепа, е детето или ученикът да компенсира идентифицираните дефицити колкото се може по-рано и по-бързо, за да може да продължи нормалния ход на образованието си в дневна форма на обучение. Спазват се също принципите за приобщаване и недопускане на дискриминация по чл. 3.

(6) Родителят е длъжен да осигури присъствието на детето си в определения по ал. 5 вид езикова подкрепа.

(7) Езиковата подкрепа по ал. 4, т. 2 се организира в индивидуална форма на обучение и се прилага само за учениците от I - VII клас, като включва учебни часове по един или повече учебни предмети заедно с ученици от паралелка в училището от същия клас.

(8) Езиковата подкрепа по ал. 4, т. 3 се организира в дневна, индивидуална, вечерна или дистанционна форма на обучение.

(9) Съдържанието на езиковата подкрепа по ал. 4, т. 1, 2 и 3 се определя при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за усвояването на българския език, а организацията - в държавния образователен стандарт за приобщаващо образование – за езиковата подкрепа по ал. 4, т. 1 и в държавния образователен стандарт за организацията на дейностите в училищното образование – за езиковата подкрепа по ал. 4, т. 2 и 3.

(10) За ефективното предоставяне на езиковата подкрепа по ал. 4, т. 1, 2 и 3, особено в институции с концентрация на деца или ученици, на които се предоставя такава подкрепа,

се осигуряват допълнителни ресурси, вкл. повече и по-добре квалифицирани педагогическите специалисти. Педагогическите специалисти, които предоставят езикова подкрепа, имат квалификация за преподаване на българския като втори език. Езиковата подкрепа се предоставя в координация с други действия по линия на приобщаващото образование и образователната интеграция.

(11) Децата и учениците, на които се предоставя езикова подкрепа, може да се включват във всички форми на обща подкрепа за личностно развитие и в други организирани от институцията извънкласни дейности, занимания по интереси и целодневна организация на учебния ден.

(12) Езиковата подкрепа се финансира при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за финансирането на институциите.“

§ 6. В чл.17 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал.1 думите „при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за усвояването на българския книжовен език и в държавния образователен стандарт за финансирането на институциите“ се заменят с „при условията на чл.16“.

2. Ал.3 се изменя както следва:

„(3) В детските градини и училищата, в които се обучават деца и ученици с предоставена временна закрила или търсещи или получили международна закрила в страната по реда на Закона за убежището и бежанците, при необходимост се осигурява обучение по български език при условията на чл. 16.“

§ 7. В чл. 20 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 1:

„(1) Овладяването на българския книжовен език от децата в предучилищното образование се проследява при провеждане на педагогическите ситуации в направление „Български език и литература“, както и в хода на предоставянето на обща подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 1.“

2. Досегашните алинеи 1, 2 и 3 стават съответно ал. 2, 3 и 4.

§ 8. Чл. 21 се допълва както следва:

„Чл. 21. Познавателните книжки, учебниците и учебните помагала, с изключение на учебниците и учебните помагала по учебния предмет Чужд език, по учебния предмет Майчин език и по учебните предмети, които се изучават на чужд език, се съставят по начин, който осигурява условия за овладяване на книжовноезиковите норми на българския език. За целите на езиковата подкрепа по чл. 16 се създават учебници и учебни помагала, които осигуряват усвояването на българския книжовен език като втори език.“

§ 9. В чл. 53, ал. 3 се изменя както следва:

„(3) За учениците по ал. 2 в подготвителния езиков клас и от I до VII клас включително се осигурява:“

§ 10. Чл. 56 се изменя както следва:

“Чл. 56. (1) Предучилищното образование се осъществява от самостоятелните детски ясли, детските градини и подготвителните групи в училищата.

(2) По решение на кмета на общината задължителното предучилищно образование се осъществява само от детски градини.

(3) В случай на извънредни или непредвидени обстоятелства кметът на общината може да определи до три неучебни и/или неприсъствени дни за самостоятелните детски ясли и детските градини на територията на общината.

(4) Неучебни и неприсъствени са и дните, в които образователният процес в детската градина е временно преустановен по задължително предписание на компетентен орган, определен с нормативен акт.”

§ 11. Чл. 57, ал. 2 се изменя както следва:

“(2) По желание на родителя и при наличие на свободни места децата може да постъпят в детската градина и при навършени 2 години в учебната година на постъпването.

§ 12. В чл. 60, ал. 1 след думите „след съгласуване с педагогическия съвет“ се добавя „и с кмета на общината.

§ 13. В чл. 62 се създават нови алинеи 5, 6 и 7:

(5) В населени места, в които функционират сегрегирани детски градини и в които са налице условия за осъществяване на образователна десегрегация, общините организират и

осъществяват дейности по превенция на образователната сегрегация и образователна десегрегация. Действията по тази алинея включват в следния приоритетен ред: повишаване на качеството на образование и грижа в ранна детска възраст, предотвратяване на вторична сегрегация, мерки за десегрегация и дейности за езикова интеграция..

(6) Критериите за сегрегирани детски градини и за населени места, в които са налице условия за осъществяване на политика за десегрегация, се определят с държавния образователен стандарт за институциите.

(7) За дете, спрямо което се прилагат дейности по образователна десегрегация по ал. 6, те се съобразяват с близостта до местоживеенето на детето. При определяне на приема в първи клас се прилагат правила за приоритетен прием в училище, намиращо се в близост до съответната детска градина, с цел запазване на социалната и образователна среда на детето.”

§ 14. Чл. 64, ал. 3 се изменя така:

„(3) Учебното време в предучилищното образование се организира чрез педагогически ситуации, образователни взаимодействия, игра, проекти, изследователска дейност и други подходящи форми на учене и развитие, съобразени с възрастта, индивидуалните потребности и избрания педагогически подход. Основните изисквания към организацията на учебното време се определят с държавния образователен стандарт за предучилищното образование.“

§ 15. Създава се чл. 64а:

“Чл. 64а. (1) За периодът от 1 юни до 14 септември, по решение на общинския съвет, за територията на съответната община може да бъде определена такса за посещение на самостоятелните детски ясли и детските градини.

(3) Размерът на таксата се определя в решението на общинския съвет по ал. 2.”

§ 16. Създава се чл. 64б:

„Чл. 64б. (1) В края на трета възрастова група детската градина изготвя индивидуален педагогически анализ на развитието на детето, включително на степента на овладяване на българския книжовен език и на готовността му за включване в дейностите за подготовка за училище в четвърта възрастова група, с участието на външни експерти от регионалното

управление на образованието и/или от регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование.

(2) Образователният процес в четвърта възрастова група се планира и организира въз основа на анализа по ал. 1, като се отчитат индивидуалните потребности на децата, необходимостта от езикова подкрепа и подготовката за постъпване в първи клас.

(3) В четвърта възрастова група детската градина и училището осъществяват съвместни дейности за подготовка за училищно образование, включително за овладяване на българския книжовен език, развитие на начална езикова и математическа грамотност, социално-емоционални умения и готовност за участие в училищна среда.

(4) Съвместните дейности по ал. 3 се осъществяват от учителите в детската градина и от педагогически специалисти от училище, включително от учители по предучилищно образование, назначени в училището.

(5) За осъществяване на дейностите по ал. 3 се осигурява участие на педагогически специалист от училището, в това число, такива заемащи длъжност „учител по предучилищно образование“, при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за предучилищното образование, държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти и държавния образователен стандарт за финансирането на институциите.“

§ 17. Създава се чл. 68б.:

“Чл. 68б. Разпоредбите на този раздел се прилагат съответно и в случаите, в които задължителното предучилищно образование се осъществява в подготвителна група в училище.”

§ 18. В чл. 77 се правят следните изменения:

1. т.1 до 7 се изменят както следва:

“1.многостранно и задълбочено владее на български език;

2. многоезикова компетентност;

3.математическа компетентност и компетентност в областта на точните науки, технологиите и инженерството;

4. цифрова компетентност;

5. личностна компетентност, социална компетентност и компетентност за придобиване на умения за учене;

6. гражданска компетентност;

7. предприемаческа компетентност”

2. т.9 се изменя както следва:

“9. умения за грижа за физическото развитие чрез спорт и здравословен начин на живот”

3. Създават се нови ал.2, 3 и 4 както следва:

“(2) Компетентностите по ал.1 се развиват в перспектива на учене през целия живот. Те формират компетентностна рамка, в която отделните компетентности са взаимосвързани и се развиват успоредно.

(3) Общообразователната подготовка се придобива чрез изучаването на общообразователни учебни предмети.

(4) Държавният образователен стандарт за общообразователната подготовка конкретизира съдържанието на всяка от компетентностите по ал. 1, както и на цялата компетентностна рамка с това на общообразователните учебни предмети по ал. 3. В него се определят минимални нива за развиване на всяка от компетентностите, както и на цялата компетентностна рамка, за всеки етап на образование – начален, прогимназиален, първи гимназиален и втори гимназиален.“

§ 19. В чл. 95 се правят изменения и допълнения както следва:

1. ал. 1, т. 1 в края се поставя запетая и се добавя „когато разпределението на учебното време по един или по повече учебни предмети е различно от училищния учебен план, както и когато се включват само част от учебните предмети, определени в училищния учебен план“.

2. Алинея 7 се изменя така:

„(7) Когато ученикът по ал. 1, т. 1 не може да постигне изискванията на учебната програма по учебен предмет от индивидуалния учебен план, екипът за подкрепа за личностно развитие разработва индивидуална учебна програма по този учебен предмет, която се утвърждава от директора на училището.“

3. Създава се ал. 9:

„(9) Индивидуални учебни програми за осъществяване на езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 се разработват въз основа на утвърдени от министъра на образованието и науката рамкови учебни програми по чл. 76, т. 10.“

§ 20. В чл. 98, ал. 2 след думата „Класовете“ се поставя запетая и се добавя „с изключение на подготвителния езиков клас,“.

§ 21. В чл. 99 се правят следните допълнения:

1. Създават се алинеи 8, 9 и 10:

„(8) Общините, в които функционират сегрегирани училища в населени места, в които са налице условия за осъществяване на образователна десегрегация, задължително организират и осъществяват дейности по образователна десегрегация и недопускане на сегрегация. Действията по тази алинея включват в следния приоритетен ред: повишаване на качеството на образование, предотвратяване на вторична сегрегация, мерки за десегрегация и мерки за езикова интеграция.

(9) Критериите за сегрегирани училища и за населени места, в които са налице условия за осъществяване на политика за десегрегация, се определят с държавния образователен стандарт за институциите.“

(10) За ученик в начален етап на образование, спрямо които се прилагат дейности по образователна десегрегация по ал. 8, те се съобразяват с близостта до местоживеенето на ученика.”

§ 22. В чл. 100 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 след думите „броя на паралелките“ се добавя „и групите“.

2. В ал. 2 след думата „паралелките“ се добавя „и групите“.

3. Създава се нова алинея 3 както следва:

“(3) Въз основа на резултатите от диагностичното, формиращото и обобщаващото оценяване, както и на резултатите от участията на учениците в олимпиади, състезания, конкурси и други форми за изява, общообразователните училища имат право да реструктурират или да реорганизируют паралелките чрез формиране на допълнителни групи или класове с цел преодоляване на затруднения в обучението, развитие на способностите и интересите на учениците и постигане на очакваните резултати. Държавата и общините осигуряват необходимата организационна и финансова подкрепа за реализиране на такава реорганизация, като се гарантира недопускане на дискриминация и сегрегация.”

§ 23. Създава се чл. 100а:

„Чл. 100а. (1) Училището осигурява библиотечно-информационно обслужване като част от образователната среда.

(2) Библиотечно-информационното обслужване подпомага образователния процес, самоподготовката, заниманията по интереси, проектно-базираното обучение и дейностите за развиване на езикова грамотност, четивна култура, медийна грамотност и умения за търсене, оценяване и използване на информация.

(3) Директорът организира функционирането на училищната библиотека и достъпа на учениците, учителите и другите педагогически специалисти до библиотечно-информационните ресурси.

(4) Условието и редът за устройството, функционирането, библиотечния фонд, електронните ресурси, обслужването и кадровото осигуряване на училищните библиотеки се определят с държавния образователен стандарт за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване.“

§ 24. Чл. 107 ал. 2 се създава т. 7:

„7. ученик в подготвителен езиков клас.“

§ 25. В чл. 108 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава изречение второ:

„Обучението в подготвителния езиков клас се организира в групи.“

2. В ал. 2 се създава изречение второ:

„Учениците, на които се предоставя езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 в индивидуална форма на обучение, може да се включват в учебни часове по един или повече учебни предмети заедно с ученици от паралелка в училището от същия клас.“

3. В ал. 4 в края се поставя запетая и се добавя „а в подготвителния езиков клас – от ученици от различни класове в рамките на един и същи етап от степента на образование“.

§ 26. В чл. 109, ал. 3 в края се поставя запетая и се добавя „с изключение на обучението за учениците в подготвителен езиков клас“.

§ 27. В чл. 111 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава т. 6:

„6. ученици, на които се предоставя езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 и 3.“

2. В ал. 2 в края се поставя запетая и се добавя „а за учениците, на които се предоставя езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 – само текущо оценяване“.

§ 28. В чл. 112, ал. 3 след думите „определяне на“ се добавя „срочни или“, а след думата „план“ се добавя „в зависимост от момента на записване за обучение в тази форма“.

§ 29. В чл. 113 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава т. 5:

„5. ученици в подготвителен езиков клас.“

2. В ал. 4 в края се поставя запетая и се добавя „с изключение на обучението за учениците в подготвителен езиков клас“.

§ 30. В чл. 115а се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „чл. 105, ал. 1, 3 и 5“ се заменят с „чл. 105, ал. 1 и 6“, думите „с изключение на обявяването на ден за честване на празника на общината,“ се заличават, а след думите „дуална система на обучение“ се поставя запетая и се добавя „както и в подготвителен езиков клас,“.

2. В ал. 3 след думите „дуална система на обучение“ се поставя запетая и се добавя „както и в подготвителен езиков клас,“.

3. В ал. 4 след думите „комбинирана форма“ се добавя „и в подготвителния езиков клас“.

§ 31. Създава се нов чл.121а както следва:

“Чл.121а (1) Учителят осигурява на родителите или настойниците регулярна обратна връзка, която се основава на качествените показатели на оценяването, най-малко веднъж на учебен срок, чрез писмени уведомления или индивидуални срещи.

(2) Редът и начинът за предоставяне на обратната връзка се определят в правилника за дейността на училището “

§ 32. В чл. 128 се правят следните допълнения:

1. В ал. 2 се създава изречение второ:

„За целите на продължаване на обучението по искане на лицето за завършеното обучение в определен клас може да се издава и удостоверение.“

2. Създава се ал. 3:

„(3) На ученик, преминал обучение в подготвителен езиков клас, се издава удостоверение за завършения клас, в което се вписва годишна оценка, както и достигнатата степен на владение на български език и се дават препоръки за езикова подкрепа през следващата учебна година.“

§ 33. В чл. 145 се правят следните изменения и допълнения:

„(2) Приемането на учениците в VIII клас в училищата по чл. 142, ал. 3, т. 1 и на учениците от обединените училища в XI клас в училищата по чл. 142, ал. 4, както и в случаите, предвидени в държавния образователен стандарт за организацията на дейностите в училищното образование, се извършва въз основа на резултатите от всички национални външни оценявания, преминати от тях до съответния момент.

§ 34. Създава се нов чл. 213а:

“Чл. 213а (1) Образователен медиатор се назначава в образователни институции, които обучават деца и ученици от уязвими групи или в които има риск от отпадане.

(2) Образователният медиатор подпомага връзката между учители, родители, ученици и местната общност; участва в екипите за обхват и в разработването на индивидуални

планове за работа с децата и учениците; и спомага за изграждане на културно чувствителна и психо-социално подкрепяща среда.

(3) Финансирането на дейността на образователния медиатор се осигурява чрез държавния бюджет и/или общинския бюджет по ред, определен с държавен образователен стандарт.”

§ 35. В чл. 217 се правят следните промени:

1. Ал. 6 и 7 се изменят както следва:

„(6) Комисията за провеждане на конкурса за заемане на длъжността “директор” на държавните и общинските институции по този закон се състои от петима членове с право на глас и включва:

1. един представител на регионалното управление на образованието, определен от началника на регионалното управление на образованието,
2. един представител на общинската администрация, определен от кмета на общината, за общинските институции, или един представител на заинтересована страна, съответстваща на профила на институцията, за държавните институции,
3. един представител, избран от работещите в институцията,
4. един представител, определен от общественния съвет на институцията,
5. един представител на родителите от училищното настоятелство, ако има такова.

Представители на ученическото самоуправление могат също да участват с право на съвещателен глас.

(7) Комисията за атестиране на директорите на държавните и общинските институции също се съставя според правилата на представителство, посочени в ал. 6.

2. Създава се нова ал.8, 9 и 10:

(8) Длъжността „директор“ на държавна или общинска институция в системата на предучилищното и училищното образование се заема въз основа на конкурс за срок от четири години.

(9) Едно и също лице не може да заема длъжността „директор“ за повече от два последователни мандата. Когато в обявения конкурс няма друг кандидат или нито един от

другите кандидати не отговаря на изискванията за заемане на длъжността, директорът, придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, продължава да заема длъжността до провеждане на следващ конкурс.

(10) В края на всеки мандат Министерство на образованието и науката извършва оценка на управлението на директора въз основа на критерии, свързани с качеството на образователния процес, резултатите и напредъка на децата и учениците, взаимодействието с родителите и педагогическите специалисти, управлението на бюджета, развитието и задържането на педагогическите специалисти и състоянието на материалната база.

(12) При предсрочно прекратяване на правоотношението с директора или при незаета длъжност „директор“ министърът на образованието и науката или оправомощено от него длъжностно лице определя лице, което временно да изпълнява длъжността „директор“ за срок не по-дълъг от шест месеца.

§ 36. В чл. 220 се правят следните изменения:

1. ал. 1 се изменя по следния начин:

“(1) Освен в случаите, определени в този закон, педагогически специалист не може да извършва срещу заплащане обучение или подкрепа по смисъла на чл. 178, ал. 1, т. 2 - 7 и 14 и чл. 187, ал. 1, т. 2 и 4 на деца и ученици от същата детска градина или в същото училище, където работи, ако това заплащане е от името и за сметка на децата и учениците, включително със средства от училищното настоятелство.

2. Създава нова ал. 3:

(3) В едномесечен срок от началото на всяка учебна година педагогическият специалист подава пред работодателя си писмена декларация относно обстоятелството дали срещу заплащане от името и за сметка на децата и учениците през предходната учебна година е извършвал обучение или подкрепа по смисъла чл. 178, ал. 1, т. 2 - 7 и 14 и чл. 187, ал. 1, т. 2 и 4 на деца и ученици и че това не са били деца и ученици от същата детска градина или същото училище, с които педагогическият специалист е работил в същия период.”

2. Досегашните ал. 3, 4 и 5 стават съответни ал. 4, 5 и 6.

§ 37. Чл. 228. се изменя както следва:

„Чл. 228. (1) Атестирането е процес на оценяване на съответствието на дейността на учителите, директорите и другите педагогически специалисти с професионалния им профил, с изискванията за изпълнение на длъжността, както и със стратегията за развитие на детската градина, училището или центъра за подкрепа за личностно развитие, а за директорите – и на управленската им компетентност.

(2) Атестирането на учителите, директорите и другите педагогически специалисти се извършва ежегодно от атестационна комисия, определена от работодателя съгласно чл. 217, алинеи 6 и 7.

(3) Редът за назначаване на комисията по ал. 2, скалата на оценяване, критериите и процедурата за атестиране се определят в държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.

(4) Атестирането на учителите, директорите и другите педагогически специалисти не може да става единствено на базата на документи и количествени показатели, то трябва задължително да се основава и на качествени методи, наблюдение на часове, оценяване на ефективността на преподаването и управлението на институциите.

(5) Оценката от атестирането освен за кариерното развитие може да служи и за насочване за повишаване на квалификацията и поощряване на атестираните педагогически специалисти.

(6) При получена най-ниска оценка от атестирането работодателят заедно с атестационната комисия:

1. правят анализ на причините, довели до ниската оценка;
2. изработват план за методическо и организационно подпомагане на получилия ниска оценка учител, директор или друг педагогически специалист;
3. определят наставник или наставници, които да осъществят методическа и организационна подкрепа;
4. представят в регионалното управление на образованието в едномесечен срок от провеждането на атестирането документите по т. 1, 2 и 3 за осигуряване на методическа подкрепа.

(7) В случаите по ал. 6 повторно атестиране на лицето се извършва една година след предприемане на мерките по ал. 6, т. 1, 2 и 3.

(8) Ако при атестирането по ал. 7 отново е получена най-ниска оценка, лицето се освобождава от длъжност при условията на чл. 328, ал. 1, т. 5 от Кодекса на труда.

(9) При получена оценка от атестирането с една степен по-висока от най-ниската се прилагат мерките по ал. 6, т. 1, 2 и 3.“

§ 38. В глава единадесета, раздел V в наименованието думите „Информационен регистър“ се заменят с „Информационна система с регистър“.

§ 39. В чл. 229 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „информационен регистър“ се заменят с „информационна система, включваща и регистър“.

2. В ал. 2 думата „регистъра“ се заменя с „информационната система“.

3. В ал. 3 пред думата „регистъра“ се добавя „информационната система с“.

4. В ал. 4 думата „Регистърът“ се заменя с „Информационната система по ал. 1“.

5. Създават се алинеи 5 и 6:

„(5) Информационната система съдържа:

1. рейтингова система на програмите за обучение, включени в регистъра по ал. 1;

2. информация за обученията, които се провеждат по вписаните програми в регистъра по ал. 1;

3. удостоверенията, издадени от институциите по ал. 222, ал. 1 за присъждане на квалификационни кредити на педагогическите специалисти, участвали в обучения за повишаване на квалификацията си.

(6) Обстоятелствата, които подлежат на вписване в информационната система, както и условията и реда воденето ѝ, се определят с държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.“

§ 40. Чл. 230 се изменя както следва:

„Чл. 230. Програми за обучение за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти представят:

1. специализирани обслужващи звена, от висши училища и научни организации;
2. лица, регистрирани по реда на Търговския закон, на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или на Закона за кооперациите;
3. лица, учредени в съответствие със законодателството на друга държава членка.“

§ 41. В чл. 231, ал. 3, т. 2 думата „обучението“ се заменя с „обученията“.

§ 42. В чл. 232, ал. 1, т. 8 след думата „обучението“ се добавя „и система за оценяване на резултатите от обучението“.

§ 43. В чл. 233, т. 1 след думата „магистър“ се поставя запетая и се добавя „а за обучения с техническа насоченост – с образователно-квалификационна степен „бакалавър“;“.

§ 44. В чл. 242, ал. 2 думата „обучението“ се заменя с „обучения по заявената програма“.

§ 45. Създава се чл. 244а:

„Чл. 244а (1) Министърът на образованието и науката или началникът на регионалното управление на образованието чрез оправомощени длъжностни лица може да извършват мониторинг на обученията, осъществявани от институциите и организациите по чл. 222, ал. 1, както и на дейностите, свързани с вътрешноинституционална и междуинституционална квалификация по чл. 223, ал. 1.

(2) Мониторингът по ал. 1 има за цел да се наблюдава и анализира участието на педагогическите специалисти и ефективността на обученията за институциите от системата на предучилищното и училищното образование, включително по отношение на организацията, съдържанието, приложимостта и въздействието на програмите.

(3) Институциите и организациите, провеждащи обученията са длъжни да съдействат при провеждането на мониторинга, включително чрез предоставяне на достъп до документи, електронни платформи, занятия, използвани обучителни материали, резултати от участието на обучаемите и обратна връзка

от участниците или по друг начин, посочен от лица, осъществяващи мониторинга.

(4) Резултатите от мониторинга се използват за подобряване на системата за квалификация, включително при формулиране на приоритети, актуализиране на регистъра по чл. 229, ал. 1 и повишаване на ефективността на квалификационната дейност.

(5) Когато в резултат на мониторинга се установи, че обучението не постигат целите, заложиени в съответната програма за квалификация:

1. това се отразява в рейтинговата система по чл. 229, ал. 5, т. 1;

2. съобразно направените констатации се изготвят препоръки към институциите и организациите, провели обучението, институциите, заявили обучението, или към педагогическите специалисти, участвали в него.

(6) Институциите и организациите, провели обучението, институциите, заявили обучението и педагогическите специалисти, към които са отправени препоръки по реда на ал. 4, т. 2, уведомяват длъжностните лица, извършили мониторинга, за резултатите от изпълнението им.

(7) Когато по време на мониторинга се констатира нарушение на нормативната уредба или неизпълнение на одобрената програма, се прилагат съответно чл. 244, ал. 3 и 4.

(8) Условието и редът за извършване на мониторинга се определят с държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.“

§ 46. В чл. 245, ал. 1 се създава т. 4:

„4. в случаите по чл. 244, ал. 4.“

§ 47. В чл. 252 се правят следните изменения и допълнения:

1. Ал. 2 се изменя така:

„(2) Регионалните управления на образованието оказват методическа подкрепа на детските градини, училищата, регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование и центрове за подкрепа за личностно развитие на територията на съответната област с цел повишаване на качеството на образованието, подпомагане на педагогическите специалисти, изпълнение на препоръки от атестиране и инспектиране и преодоляване на установени дефицити в образователния процес.“

2. Създават се ал. 3, 4 и 5:

„(3) Методическата подкрепа по ал. 2 включва консултиране, наблюдение и обсъждане на педагогическата практика, подпомагане при планирането и провеждането на учебни часове и педагогически ситуации, организиране на обучения, споделяне на добри практики, подкрепа при прилагането на държавните образователни стандарти и други дейности, определени с правилника по ал. 6.

(4) Методическата подкрепа се осъществява от експерти от регионалното управление на образованието с доказан професионален опит, определени при условия и по ред, предвидени в държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.

(5) Методическата подкрепа по ал. 2 се осъществява въз основа на план, който определя целите, дейностите, сроковете, участниците и начина за проследяване на резултатите. Когато подкрепата се предоставя във връзка с получена ниска оценка от атестиране, планът се съгласува с директора на институцията и с регионалното управление на образованието.“

3. Досегашната ал. 3 става ал. 6.

§ 48. В чл. 269 се създава нова ал. 4:

“(4) Общественият съвет в детската градина или училището има задължение да координира действията си с настоятелството на детската градина или училището; да провежда регулярни консултации с останалите членове на училищната общност; както и навременно да информира цялата училищна общност за взетите от него решения и предприетите от него действия.”

§ 49. В чл. 283 се правят следните изменения:

1. В ал.1, т.11 след думата “образование” се добавя “в самостоятелни детски ясли, държавни и общински детски градини и училища”

2. Създава нова ал.15

(15) Родителят има право да откаже записване на детето, когато е класирано след началото на учебната година, като в такъв случай изплащането на средствата по чл.12 продължава до края на учебната година. В този случай мястото се предлага на следващото по ред дете.

Родителят има право само на един отказ в рамките на целия курс на предучилищно образование.”

5. Сегашната ал.15 става ал.16

3. В ал.3 пред думата „предучилищна“ се добавя думата „задължителната“.

§ 50. В чл. 302 се създават нови ал. 6 и 7:

„(6) Имотите по ал. 1 могат да се използват извън времето за провеждане на образователния процес за образователни, възпитателни, културни, спортни, обществени и благотворителни дейности, съвместими с предназначението и функциите на съответната институция, при условие че не възпрепятстват осъществяването на образователния процес.

(7) Не се допуска предоставянето или използването на имотите по ал. 1 за осъществяване на дейности или мероприятия, които са несъвместими с предназначението и функциите на съответната институция.”

§ 51. В §1 от Допълнителните разпоредби:

1. Създава се нова т. 7а:

“7а. “Допълващи услуги за образование и грижа в ранна детска възраст” са всички услуги, които не представляват институции по смисъла на Глава четвърта и които се организират в неформална, близка до дома или домашна среда, включително детски центрове, родителски кооперативи, групи за бебета, детегледачки в домашни условия и други.”

2. т. 9а. се изменя по следния начин:

“9а. "Електронно четими учебници" са електронни продукти, чието съдържание е напълно идентично със съдържанието на одобрените учебници, създадени като печатно издание, използващи общоприет стандарт за визуализиране на компютър, мобилно устройство, телевизор с мрежова свързаност или друго подобно устройство, без ограничение на времето и мястото и начина на достъп, навсякъде и по всяко време.“

3. Точка 16 се изменя по следния начин:

„“Образователна интеграция“ е институционален процес, при който образователни субекти, носители на етнокултурни специфики, си взаимодействат в единна образователна среда, като в процеса на обучение, възпитание и социализация формират интеркултурни

компетентности и споделени граждански ценности, запазвайки своята етнокултурна идентичност и получавайки равни възможности за социална реализация.“

4. Създава се нова т. 39:

“39. “Образователен медиатор” е лице, което подпомага взаимодействието между институцията, семейството и местната общност с цел гарантиране на редовното посещаване на учебните занятия и преодоляване на затруднения, свързани с образователната интеграция.“

5. Създават се нова т. 40:

“40. Десегрегацията е процес на преодоляване на изолацията и неравното третиране на ученици от уязвими групи чрез целенасочени мерки за създаване на смесена, приобщаваща и високоефективна училищна среда, основана на равни възможности за участие и постижения.

6. Създава се нова т.50:

“50. Образователна сегрегация е състояние, при което ученици от уязвими социални, етнически или териториални групи са концентрирани в отделни образователни институции или паралелки, което води до ограничен достъп до качество, разнообразие на средата и пълноценно участие.”

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 52. В чл. 6, ал. 1 от Закона за местните данъци и такси се създава нова буква “г” както следва:

„г) за периода на неучебно време за посещаване на самостоятелна детска ясла и детска градина. По решение на общинския съвет събраната такса може да остава в бюджета на образователната институция за наемане на заместващ персонал при използване на платен/неплатен годишен отпуск или при временна неработоспособност поради общо заболяване, трудова злополука или професионална болест от постоянния персонал на самостоятелната

детска ясла/ детска градина, а при остатък от събраната сума, същата може да се използва и за осигуряване на по-добра физическа среда в институцията.“

§ 53. §50 влиза в сила от деня на обнародването на закона в „Държавен вестник“.

ВНОСИТЕЛИ:

Емил Кенуфали
Насел Нонев
Наденко Пързев
Александър Сидеров
Анна Бадакова
Кубен Ивков
Стефан Ашкова
Светен Първанов
Александър Сидеров
Тимо Попов
Васил Росинов
Никола Петков
Никола Шейков

МОТИВИ

към проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование

Предлаганият проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование е насочен към цялостно усъвършенстване на нормативната рамка в системата на предучилищното и училищното образование чрез по-ясно определяне на целите на образованието, гаранциите за равен достъп до качествено образование, механизмите за езикова подкрепа, мерките за образователна интеграция и десегрегация, организацията на предучилищното и училищното образование, професионалното развитие на педагогическите специалисти и управлението на качеството в образователните институции.

Действащият закон поставя основите на съвременна образователна система, основана на приобщаване, равен достъп, автономия на институциите и развитие на компетентности. Практиката по прилагането му обаче показва необходимост от допълнително прецизиране на отделни понятия и механизми, както и от по-добро обвързване между целите на образованието, резултатите от обучението, езиковата подкрепа, оценяването, квалификацията на педагогическите специалисти, управлението на институциите и подкрепата за децата и учениците.

Основна причина за предлаганите изменения е необходимостта държавата по-ясно да гарантира равния достъп до качествено образование за всяко дете и всеки ученик. Равният достъп следва да се разбира не само като формална възможност за прием в образователна институция, а като реална възможност за пълноценно участие в образователния процес при недискриминационни условия, достъпна, безопасна и стимулираща физическа среда, подкрепяща човешка среда и институционална култура, приобщаващо образование според индивидуалните потребности на децата и учениците, както и мерки за образователна интеграция.

Съществен акцент в законопроекта е поставен върху качеството на образованието и благополучието на децата и учениците. Качественото образование се разглежда като образование, което създава оптимални условия за здравословен начин на живот, личностно развитие и професионална квалификация според нуждите на съвременното общество. Благополучието на децата и учениците се свързва с тяхното физическо и психическо състояние, с пълноценното развитие на телесния, емоционалния, когнитивния и духовния им потенциал, както и със съхраняването на етнокултурната им идентичност.

Законопроектът актуализира целите на предучилищното и училищното образование чрез изрично включване на развиването на медийна грамотност, критическо мислене и умения за работа със съвременни технологии и изкуствен интелект. Тези промени отчитат динамиката на общественото развитие, цифровата трансформация, нарастващата роля на технологиите в обучението и необходимостта образователната система да подготвя децата и учениците за активно, информирано и отговорно участие в съвременното общество.

Предлага се въвеждането на стратегическа рамка за цифровизация и използване на изкуствен интелект в образованието като инструмент за постигане на равен достъп до качествено образование. Целта е развитието на информационна екосистема, включваща цифрово компетентни и технологично грамотни участници, цифрово съдържание, цифровизирани процеси, управление на образованието на базата на данни, цифрова инфраструктура, научни изследвания и иновации в областта на цифровите технологии.

Законопроектът поставя ранното детско развитие като основен национален приоритет. Предлага се то да бъде уредено като интегрирана политика, осъществявана чрез системата на предучилищното и училищното образование в координация със системите на здравеопазването и социалните услуги, както и с активното участие на родителите и местната общност. Ранното детско развитие обхваща физическото, познавателното, езиковото, духовно-нравственото, социалното, емоционалното и творческото развитие на всяко дете от раждането до навършване на задължителната възраст за училищно образование.

С проекта се създава по-гъвкава нормативна рамка за образование и грижи в ранна детска възраст, включително чрез признаване на допълващи услуги за образование и грижа, които се организират в неформална, близка до дома или домашна среда. Общините

запазват правомощието си да решават самостоятелно въпросите от местно значение в областта на образованието, включително чрез регулиране на дейността на допълващите услуги и създаване на регистър на местата, предлагащи такива услуги. Целта е да се разшири достъпът до ранно учене и грижа, като се отчитат разнообразните потребности на семействата и различният капацитет на общините.

Предвиждат се промени в организацията на предучилищното образование, като се урежда участието на самостоятелните детски ясли, детските градини и подготвителните групи в училищата. Създава се възможност, по желание на родителя и при наличие на свободни места, децата да постъпват в детска градина при навършени две години през учебната година на постъпването. Предлага се и кметът на общината да може, при извънредни или непредвидени обстоятелства, да определя до три неучебни и/или неприсъствени дни за самостоятелните детски ясли и детските градини на територията на общината.

С проекта се предвижда възможност за периода от 1 юни до 14 септември, по решение на общинския съвет, да бъде определяна такса за посещение на самостоятелните детски ясли и детските градини. Предложението отчита спецификата на летния период, необходимостта от осигуряване на заместващ персонал и поддържане на качествена организация на грижата при намален или променлив обхват на децата. Същевременно се създава възможност средствата да бъдат насочвани към нуждите на съответната институция, включително за заместващ персонал и подобряване на физическата среда.

С проекта се въвежда механизъм за по-последователен преход между предучилищното и училищното образование чрез изготвяне на индивидуален педагогически анализ в края на трета възрастова група. Анализът следва да обхваща развитието на детето, степента на овладяване на българския книжовен език и готовността му за включване в дейностите за подготовка за училище в четвърта възрастова група. Участието на външни експерти от регионалното управление на образованието и/или от регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование създава предпоставки за по-обективна оценка на потребностите и за своевременно планиране на подкрепата.

Предвижда се образователният процес в четвърта възрастова група да се планира въз основа на индивидуалния педагогически анализ, като се отчитат необходимостта от езикова подкрепа, подготовката за постъпване в първи клас и развитието на начална езикова и математическа грамотност, социално-емоционални умения и готовност за участие в училищна среда. Предлага се детската градина и училището да осъществяват съвместни дейности, включително чрез участие на педагогически специалисти от училище. Така се укрепва приемствеността между двете степени на образование и се намалява рискът от затруднения при постъпване в първи клас.

Особено съществена група изменения е свързана с овладяването на българския книжовен език и езиковата подкрепа. Законопроектът въвежда езикова подкрепа на децата и учениците съобразно техните потребности на всеки етап от развитието им. Степента на владеење на българския език се установява първоначално при постъпване на детето или ученика в системата на предучилищното и училищното образование и се проследява периодично чрез стандартизирани инструменти, утвърдени от министъра на образованието и науката.

Предлага се степента на владеење на български език да се установява задължително в началото на задължителното предучилищно образование, ежегодно през периода на неговото осъществяване, както и в неговия край; при постъпване в първи клас на ученици, които не са били включени в предучилищно образование; и при постъпване в системата на училищното образование на ученици, които са завършили клас, етап или степен в друга образователна система. Този подход създава условия за ранно идентифициране на езиковите потребности и за навременно предоставяне на подкрепа.

Езиковата подкрепа включва обща подкрепа за личностно развитие чрез допълнителни модули, допълнително обучение и консултации по български език, интеграционно обучение в индивидуална форма и подготвителен езиков клас. Целта е децата и учениците да компенсират идентифицираните дефицити възможно най-рано и възможно най-бързо, за да могат да продължат нормалния ход на образованието си в общата образователна среда. Езиковата подкрепа се урежда като мярка за приобщаване, а не като основание за трайно отделяне на децата и учениците.

Предвижда се интеграционното обучение в индивидуална форма да се прилага за ученици от I до VII клас, като включва учебни часове по един или повече учебни предмети заедно с ученици от паралелка в училището от същия клас. Подготвителният езиков клас се урежда като форма на езикова подкрепа, която може да се организира в дневна, индивидуална, вечерна или дистанционна форма на обучение и да обхваща ученици от различни класове в рамките на един и същи етап от степента на образование. Създава се и уредба относно оценяването, удостоверяването и продължаването на обучението на учениците, преминавали през подготвителен езиков клас.

Законопроектът предвижда създаване на учебници и учебни помагала за целите на езиковата подкрепа, които да осигуряват усвояването на българския книжовен език като втори език. Това е необходимо, тъй като ефективната езикова подкрепа не може да се основава единствено на общи учебни материали, предназначени за деца и ученици, за които българският език е първи език. Специализираните материали ще подпомогнат педагогическите специалисти и ще позволят по-целенасочена работа според реалните потребности на децата и учениците.

Проектът развива мерките за образователна интеграция, превенция на образователната сегрегация и образователна десегрегация. Предвижда се общините, на чиято територия функционират сегрегирани детски градини или училища и са налице условия за осъществяване на десегрегация, да организират и провеждат дейности за повишаване на качеството на образованието, предотвратяване на вторична сегрегация, десегрегация и езикова интеграция. По този начин езиковата подкрепа се свързва с по-широките политики за преодоляване на образователните неравенства.

Предвижда се критериите за сегрегирани детски градини и училища, както и за населени места, в които са налице условия за осъществяване на политика за десегрегация, да се определят с държавния образователен стандарт за институциите. Това създава възможност за обективен, предвидим и еднакъв подход при установяване на образователна сегрегация и при планиране на конкретни мерки. Предложенията са насочени към създаване на смесена, приобщаваща и високоефективна образователна среда, основана на равни възможности за участие и постижения.

С проекта се прецизира компетентностният подход в училищното образование. Компетентностите се определят като съвкупност от знания, умения и нагласи, формиращи комплексни образователни цели в съответствие с потребностите на съвременното общество. Общото образование се свързва с многостранно и задълбочено владение на български език, многоезикова компетентност, математическа компетентност и компетентност в областта на точните науки, технологиите и инженерството, цифрова компетентност, личностна, социална, гражданска, предприемаческа и културна компетентност, както и с умения за грижа за физическото развитие чрез спорт и здравословен начин на живот.

Предвижда се държавният образователен стандарт за общообразователната подготовка да конкретизира съдържанието на всяка от компетентностите и на цялата компетентностна рамка, както и да определя минимални нива за развиване на компетентностите за всеки етап на образование. Така се създава по-ясна връзка между целите на образованието, учебното съдържание, очакваните резултати и проследяването на напредъка на учениците.

С проекта се въвежда задължение учителят да осигурява на родителите или настойниците регулярна обратна връзка, основана на качествените показатели на оценяването, най-малко веднъж на учебен срок. Целта е оценяването да се използва не само за отчитане на резултат, но и като инструмент за информиране на родителите, за насочване на подкрепата и за по-добро планиране на образователния процес.

Предлага се възможност общообразователните училища, въз основа на резултатите от диагностичното, формиращото и обобщаващото оценяване, както и на резултатите от участията на учениците в олимпиади, състезания, конкурси и други форми за изява, да реструктурират или реорганизируют паралелките чрез формиране на допълнителни групи или класове. Целта е да се преодоляват затруднения в обучението, да се развиват способностите и интересите на учениците и да се постигат очакваните резултати, при гарантиране на недопускане на дискриминация и сегрегация.

Законопроектът предвижда създаването на изрична законова основа за библиотечно-информационно обслужване в училищата като част от образователната среда. Училищната библиотека се разглежда като ресурс за подпомагане на образователния

процес, самоподготовката, заниманията по интереси, проектно-базираното обучение и дейностите за развиване на езикова грамотност, четивна култура, медийна грамотност и умения за търсене, оценяване и използване на информация. По този начин се укрепва ролята на училищната библиотека като инструмент за повишаване на качеството на образованието и за развитие на критическо мислене и информационна грамотност.

С проекта се предлага и нормативно уреждане на фигурата на образователния медиатор. Образователният медиатор подпомага връзката между учители, родители, ученици и местната общност, участва в екипите за обхват и в разработването на индивидуални планове за работа с децата и учениците и спомага за изграждане на културно чувствителна и психосоциално подкрепяща среда. Това е особено важно в институции, които обучават деца и ученици от уязвими групи или в които съществува риск от отпадане.

Законопроектът предвижда промени в уредбата на конкурсите за заемане на длъжността „директор“ на държавни и общински институции в системата на предучилищното и училищното образование. Предлага се комисията за провеждане на конкурса да включва представители на регионалното управление на образованието, общинската администрация или друга заинтересована страна за държавните институции, работещите в институцията, обществения съвет и родителите чрез училищното настоятелство, когато има такова. Това цели по-широко представителство на училищната общност и по-голяма прозрачност при избора на директори.

Предлага се въвеждане на мандатност на длъжността „директор“ за срок от четири години и ограничение едно и също лице да заема длъжността за повече от два последователни мандата. В края на всеки мандат Министерството на образованието и науката извършва оценка на управлението на директора въз основа на критерии, свързани с качеството на образователния процес, резултатите и напредъка на децата и учениците, взаимодействието с родителите и педагогическите специалисти, управлението на бюджета, развитието и задържането на педагогическите специалисти и състоянието на материалната база. Целта е да се създаде по-ясна връзка между управленската отговорност, качеството на образованието и резултатите на институцията.

С проекта се прецизира и режимът относно извършването на платено обучение или подкрепа от педагогически специалисти на деца и ученици от същата детска градина или същото училище. Предлага се въвеждане на декларационен механизъм, чрез който педагогическият специалист ежегодно удостоверява обстоятелствата, свързани с извършване срещу заплащане обучение или подкрепа. Целта е да се предотвратят конфликти на интереси, да се гарантира равнопоставеност на учениците и да се укрепи доверието в образователната институция.

Съществен акцент в законопроекта е професионалното развитие на педагогическите специалисти и връзката между квалификацията, атестирането, методическата подкрепа и качеството на образованието. Предлага се атестирането да бъде ежегоден процес на оценяване на съответствието на дейността на учителите, директорите и другите педагогически специалисти с професионалния им профил, изискванията за изпълнение на длъжността и стратегията за развитие на институцията, а за директорите – и на управленската им компетентност.

Предвижда се атестирането да не може да се основава единствено на документи и количествени показатели, а задължително да включва качествени методи, наблюдение на часове, оценяване на ефективността на преподаването и управлението на институциите. При получаване на най-ниска оценка се предвиждат анализ на причините, план за методическо и организационно подпомагане, определяне на наставник или наставници и участие на регионалното управление на образованието за осигуряване на методическа подкрепа. Така атестирането се превръща в инструмент за подобрене, а не само във формална или санкционна процедура.

С проекта се укрепва методическата функция на регионалните управления на образованието. Те следва да оказват методическа подкрепа на детските градини, училищата, регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование и центровете за подкрепа за личностно развитие с цел повишаване на качеството на образованието, подпомагане на педагогическите специалисти, изпълнение на препоръки от атестиране и инспектиране и преодоляване на установени дефицити в образователния процес. Методическата подкрепа включва консултиране, наблюдение и обсъждане на педагогическата практика, подпомагане при планирането и провеждането на

учебни часове и педагогически ситуации, организиране на обучения, споделяне на добри практики и подкрепа при прилагането на държавните образователни стандарти.

Законопроектът предлага развитие на съществуващия информационен регистър на одобрените програми за квалификация в по-широка информационна система, включваща регистър, рейтингова система на програмите, информация за проведените обучения и издадените удостоверения. Предвижда се и мониторинг на обученията, осъществявани от институциите и организациите, които провеждат квалификационни дейности, както и на дейностите, свързани с вътрешноинституционална и междуинституционална квалификация. Целта е да се осигури по-добро качество, проследимост, приложимост и ефективност на квалификационните обучения.

С проекта се прецизират и изискванията към лицата и организациите, които представят програми за обучение за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти, както и съдържанието на програмите и изискванията към учителите. Въвеждането на система за оценяване на резултатите от обучението и възможността за отразяване на резултатите от мониторинга в рейтинговата система ще позволят по-добро насочване на квалификационните ресурси към обучения с реална добавена стойност за педагогическата практика.

С проекта се засилва ролята на обществения съвет в детската градина или училището чрез задължение за координация с настоятелството, провеждане на регулярни консултации с останалите членове на училищната общност и навременно информиране за взетите решения и предприетите действия. Целта е да се подобри прозрачността, участието на родителите и училищната общност и общественият контрол върху управлението на институциите.

Предвиждат се и промени, свързани с правата на родителите и достъпа до задължително предучилищно образование. Предлага се родителят да има право да откаже записване на детето, когато то е класирано след началото на учебната година, като изплащането на средствата за подпомагане продължава до края на учебната година, а мястото се предлага на следващото по ред дете. Тази възможност е ограничена до един отказ в рамките на целия курс на предучилищното образование, като по този начин се

търси баланс между интереса на детето и семейството и необходимостта от ефективно управление на свободните места.

Законопроектът съдържа и промени, свързани с електронно четимите учебници, като се прецизира определението за тях с оглед осигуряване на достъп до съдържание, идентично със съдържанието на одобрените печатни учебници, без ограничение на времето, мястото и начина на достъп. Тази промяна е в съответствие с необходимостта от по-добра достъпност на учебното съдържание и адаптиране на образователната система към съвременните форми на учене.

С проекта се предлага и прецизиране на приема в VIII клас и XI клас, като се предвижда той да се извършва въз основа на резултатите от всички национални външни оценявания, преминати от учениците до съответния момент, когато това е предвидено в закона или в държавния образователен стандарт. Целта е да се осигури по-пълна и обективна основа за оценка на постигнатите резултати и за продължаване на обучението.

С предложените изменения се прецизира режимът за използване на училищната база извън образователния процес, като се допускат съвместими с предназначението на институциите образователни, културни, спортни, обществени и благотворителни дейности и се създават по-голяма правна сигурност и еднаква практика при прилагането на закона.

От приемането на законопроекта се очаква да се постигне по-ясна нормативна рамка за гарантиране на равен достъп до качествено образование; по-ефективна езикова подкрепа за децата и учениците, които не владеят българския книжовен език в достатъчна степен; по-ранно установяване и периодично проследяване на езиковите потребности; по-добра приемственост между предучилищното и училищното образование; по-ефективни мерки за превенция на образователната сегрегация, образователна десегрегация и езикова интеграция; по-ясна компетентностна рамка; по-добра обратна връзка към родителите; по-гъвкава организация на учебния процес; укрепване на училищните библиотеки; по-ясна роля на образователните медиатори; по-прозрачно и отговорно управление на образователните институции; по-ефективна система за атестиране, квалификация и методическа подкрепа; и по-добра координация между държавата, общините, институциите, родителите и местната общност.

Законопроектът е съобразен с основните принципи на правото на Европейския съюз в областта на образованието, равнопоставеността, недискриминацията, защитата на личните данни и цифровата трансформация. Предлаганите промени са в съответствие с европейските приоритети за развиване на ключови компетентности за учене през целия живот, намаляване на образователните неравенства, повишаване на качеството на образованието, укрепване на цифровите умения, насърчаване на приобщаващото образование и подкрепа за педагогическите специалисти.

ВНОСИТЕЛИ:

Емилка Кочукова
Томас Попов
Надмисъл Пърданова
Александър Сидерски
Анна Богданова
Младен Велев
Стефана Николова
Свилен Първанов
Александър Сидерски
Тимо Попов
Васил Василев
Ивета Петрова
Никола Шехилов

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПЕТДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

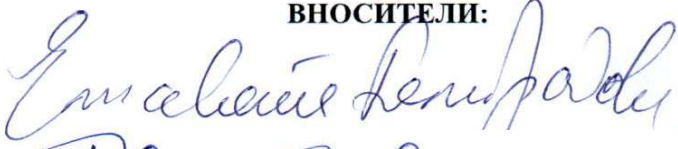
**ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА
ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ**

I. Част първа

Елементи на оценката	Аргументация
Основания на законодателната инициатива	Основание за законодателната инициатива е необходимостта от усъвършенстване на нормативната рамка на предучилищното и училищното образование с оглед гарантиране на равен достъп до качествено образование, ранна и ефективна подкрепа за децата и учениците, по-добра приемственост между предучилищното и училищното образование, развитие на компетентностния подход и адаптиране на системата към съвременните обществени и технологични предизвикателства. Законопроектът цели да преодолее установени дефицити, свързани с езиковата подкрепа, образователните неравенства, образователната сегрегация, качеството на квалификацията и методическата подкрепа за педагогическите специалисти, както и да създаде по-ясни механизми за управление, атестиране и повишаване на качеството в образователните институции.
Заинтересовани групи	Министерство на образованието и науката Учители, директори и образователни специалисти в системата по предучилищното и училищното образование Всички деца и ученици в системата на предучилищното и училищното образование

Елементи на оценката	Аргументация
Анализ на разходи и ползи	Не се очакват допълнителни административни разходи.
Административна тежест и структурни промени	С приемането на законопроекта не се предвижда сливане или закриване на административни структури.
Въздействие върху нормативната база	Приемането на законопроекта ще наложи последващо изменение и допълнение на подзаконовата нормативна уредба по прилагането на Закона за предучилищното и училищното образование, включително държавните образователни стандарти за предучилищното образование, усвояването на българския книжовен език, приобщаващото образование, организацията на дейностите в училищното образование, оценяването на резултатите от обучението, статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, институциите, финансирането на институциите, информацията и документите и физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване.
Равно третиране от държавата и балансирано демографско развитие	Предложението осигурява по-голямо равенство съгласно българското законодателство и би представлявал гарант за равното третиране от държавата на българите и българските граждани, живеещи извън страната. Законопроектът ще има позитивно въздействие върху балансираното демографско развитие, включително върху темповете на намаляване на броя на населението, динамиката на миграционните потоци и ограничаването на броя на емигриращите българи.

ВНОСИТЕЛИ:

Анна Богатова,
Арсен Аверин
Степан Николов
Светен Троицкий
Александр Сидор
Тимо Попов
Василий Васильев
Илья Ильич
Иванов Иван